

Dr LATKÓCZY IMRE

ügyvéd:

A születésszabályozás jogászai szempontjai

Mint védőügyvéd szólok most is, — halálraítéltek védelmében ... azoknak a születésük előtt már halálraítélteknek védelmében, akiknek jobb volna — meg sem születniük, mert a temető, a fegyház, az akasztófa számára születnek meg.

Pár hete csak, hogy nemcsak szóról szóra, de betűszerint is fölvéve: az akasztófája alatt állottam ép egy ilyen szerencsétlennek, akinek védője voltam... Karácsony előtti napon akasztották; megdermedt szívvel és elnémult halovány ajkakkal állottam a fagyos decemberi estén ott. — Amint Wilde O. híres readingi balladájában van megírva: „még nem láttam homlokon annyi gondot, mint az övé...” A hóhér elvégezte kötelességét, a halálverejtékes arcot „jótékonyan” letakarta kendőjével, de amíg a szíve 13 percig — közel negyedóraig — vert még meg-megvonagló testében: a rémesen halálos csendben hallottam saját legtitkosabb gondolataimat, a védőügyvédnek utógondolatait, azokat, amelyeket a bíróság elnöke immár nem tudott leköpogni ...

Ezeket a gondolatokat mondom el most is. Abban a reményben, hogy nem leszek elhallgattatva, mint akkor... és segítenek nekem levenni a legszomorúbb magyar karácsonyfára fölakasztott legszomorúbb hulladíszt, hogy nyugodjék ő is békében, csendben...

Mert nem tudok és nem akarok immár hallgatni többé... és hallom az anyák sírásait, az apák átkozódásait és a gyermekek halálhörgését.

Hangot kell tehát hallatnunk ezeknek védelmében és az orvos után, hallják meg immár a jogász szavát is.

Mindenekelőtt elmondom a lordok határozatát: „A kormányzat függessze föl azt a tilalmat, amely a szociális tanácsadóállomásokat beszüntette a férjes nők részére kiszolgáltatandó felvilágosítások és eszközök nyújtására a fogamzások ellen.” E határozatot a következőképpen indokolták: „Az a kívánság, hogy a születések szabályoztassanak, az élet szentségének egy nagyobb megbecsüléséből folyik. Mivel az emberekben fölébredt a szaporodás felelősségérzete, mert a világba állított gyermek részére életlehetőséget és életképességeket kívánnak biztosítani!”

Ne legyünk tehát lordabbak a lordoknál!

Erre azt a kifogást hallom többnyire, hogy „ez bizony Angliában így van és így lehetséges, de — nálunk, az egészen más!”

Erre én feleletül ölö szoktam venni és így természetben, sárga eredetiségében az eredeti könyvpéldányt mutatom maeg, idézván *gróf Károlyi Imre* könyvéből, mondván az úgynevezett úri társaságokban, ahol sose hiszik el nekem, hogy ez a legnagyobb összeköttetésekkel rendelkező arisztokrata, bankigazgató, földesúr le merte írni és ki merészelte nyomtatni:

„...Minden embernek joga van ahhoz, hogy munkája után legalább is tisztességes létminimummal, emberhez méltóan megélhessen! Ha a kapitalista világrend ezt a dolgozni hajlandó és

dolgozni képes emberek millióinak éveken keresztül állandóan és fokozódó mértékben képtelen biztosítani, akkor *természetes* dolog, hogy ezek a tömegek — akár nyíltan, akár titokban — ellene fordulnak ennek az ügyefogyott, tehetetlen világrendnek és a megélhetésüket egy más alapokra fölépített világrend berendezkedésétől várják.” (26. oldal. „A kapitalista világrend válsága” című műből.)

Majd prognózisában nyíltan úgy vélekedik a gróf úr: „Ha minden *így megy* tovább, mint most, akkor további fönnmaradása még csak nem is kívánatos!” (73. oldal.) De világosan látja már azt is, hogy „nem mehet tovább anélkül, hogy társadalmi és termelési rendünk össze ne düljön”.

Ne legyünk tehát mi se grófbabak a grófoknál!

Végeztem ügyészi teendőket valaha, tudom mi az izgatás, lázítás, azért tehát csak olyan megbízható és kipróbált uraktól idézek, akikbe majd nem lehet belekapaszkodni... Ezért, és pedig kizárólag ezért használom föl *dr Hajdú Miklós* budapesti ügyvéd kollégámnak a „Toll” című lap 1931 május 15-i számában megjelent „A 285. §.” című tanulmányát, amely tudomásom szerint eddig nem tétetett vád tárgyává semmiféle vonatkozásban, holott nemcsak nyomtatásban megjelent immár, de több mint féleve egy gyülekezet előtt előszóval is előadatott.

E tanulmány hivatott azokat a közkeletű érveléseket egybefoglalni, amelyek szerint a törvény ellen igenis nemcsak joga van, de egyenesen kötelessége éppen úgy síkraszállni „a tudománynak és értelmiségnek, amint ez külföldön már rég megtörtént”. Kellő komolysággal igenis ki kell, mert ki lehet mutatni, hogy a magyar Btk. 285. Va célját tévesztett és — végrehajthatlan. „Semmiféle elméleti alapja nem állja meg a beható kritikát; a gyakorlatban pedig a hatása egyenesen káros!”

E tanulmány nem forradalmi szocialista írása, — gondolatai pedig a hűvös jogászi fő érvelései. A sorok közé idézem és mindenki szabad gondolataira bízom azokat az el nem mondható gondolatokat is, amelyet tudva tudunk és érezvén érezünk! A gondolataink még szabadok!

E tanulmány maga tiltakozik a legjobban, „hogya a születések mesterséges korlátozásának problémáját politikai pártok sajátítsák ki!”

Ha azonban még nincs bátorsága manapság bátran és nyíltan politikai pártnak ezt a kérdést vállalni és vallani — mint ahogyan ez így is van —, akkor mi igenis tesszük ezt... Mert ez a jobb jövő joga: a meg nem születetteknek a meg nem születésre! Mindenekelőtt eldöntendő kérdés, hogy van-e joga az államnak a sok gyermeket követelni? Mit szólnának hozzá, ha a színházba 5000 belépőjegyet adnának el, holott a férőhely 2000. Ez nem család¹? Ez nem büntetendő? Amikor Eoosewelt elnök a nyilvánosság előtt nyilatkozott és a korlátozatlan gyermeknemzést a legfőbb állampolgári kötelességnek nyilvánította, G. B. Shaw nyílt levelesben így válaszolt: „Annak az államnak, amelynek nincs képessége a gyermekek főnevelését biztosítani, nincs joga gyermekeket követelni.”

E kérdés valóban egyike a legrégebbieknél! Már *Aristoteles* és főleg *Plató* az ideális államról szóló művében egyenesen intéz-

ményesíteni akarta a népesség számának mesterséges korlátozását! És több mint 2000 év múlva, 1916-ban, a világháború legnagyobb lázában, *Bumm* professzor, a berlini egyetem női klinikájának vezetője s a világ akkoriban egyik leghíresebb nőorvosa, s így állásánál fogva is konzervatív gondolkozású öreg kegyelmes úr, így merészel beszélni az egyetemen tartott hivatalos minőségű rektori beszédében: „Az alsóbb néposztályokban rengeteg asszonyt látunk, akiknek élete fáradtságos és agyongyötört, akik egyetlen szabad perc híján, emésztik magukat minden segítség nélkül reggeltől késő estig és minden kínlásuk dacára gyermekeiket maguk előtt sorban meghalni látják. A legnagyobb komolysággal kell fölvetni a kérdést, vajjon mi értelme van ennek a fáradásnak és ennek az esztelen szaporodásnak, amelynek hiányzik még a legszükségesebbje is a továbbélhetéshez és amelynek több mint egyharmadrésze egy éven belül levegő, világgosság és táplálék hiányában elpusztul.”

1916—1932. években a helyzet azóta in peius — rosszabbra — változott meg és ez annyira köztudomású — különösen a túlnépesedés szempontjából —, hogy ezt bővebben fejtegetni fölöslegesnek tartom.

A magyar Btk. tarthatatlan 258. §-a így szól: „A teherben lévő nő, ki méhmagzatát szándékosan elhajtja, megöli, vagy azt más által eszközölteti, ha házasságon kívül esett teherbe, 2 évig terjedhető börtönnel, ellenkező esetben 3 évig terjedhető börtönnel büntetendő. Ugyanezen büntetés éri azt, aki a büntetett a teherben lévő nő beleegyezésével követi el, ha pedig ezt nyereségvágyból tette, 5 évig terjedhető börtönnel büntetendő.”

Ellenkezőleg:

1. Ellenérvként azt kell megcáfolni, hogy a „magzat élete olyasvalami, mint az ember élete: ezért illeti meg a büntetőjogi védelem”. De hát a helyzet az, hogy még a kat. egyháznak dogmatikája szerint is a magzat csak 40 napos korától lelkes lény, a természettudományok megállapítása szerint csak a nő testének egy része, nincs is öntudata s így a jogvédelemre nem tarthat e címen számat. *Ne legyünk szentebbek a szenteknél!* Az élet szentségének védelmére az öntudatlan sejtömeg nem hivatkozhat!

2. A nőnek az a joga, amely a „saját testi integritásának tiszteletbentartására irányul” — nem szenved sérelmet! A japáni, egyiptomi törvények szerint a nőt magát sohasem büntetik magzatelhajtásért. Az idegent azonban mindig büntetik mégis. Ez tehát nem is következetes.

A nőnek igenis joga van saját testi integritására! A saját tested a tied! Azzal saját magad igenis rendelkezhetsz!

3. Az uralkodó tan szerint a magzatelhajtást azért kell büntetni, mert az az államnak, illetve a társadalomnak az utánpótlásra, a faj fönntartására irányuló jogát veszélyezteti. Mai időnkben azonban ez már egyenesen céltudatos hazugság! A túlnépesedés korszakában egyenesen nevetséges! Ilyen alapon legalább is ugyanolyan súlyosan kellene büntetni a kivándorlást vagy az öngyilkosság megkísérlését is!

4. Mint a házasságon belüli vonatkozású elméleti szempont az, mely szerint „a magzatelhajtás sérti az apának az utódok nemzésére irányuló jogát”.

De ha ez így volna: védendő és büntetendő volna a nemzésben való jog is! A házasságot — ki társa vágyának engedni nem akar — lecsukni kellene!

5. „A tiszta erkölcs önmagában indokolja a büntetőjogi üldözést.”

A törvény azonban nagyon is következetlen, mert hiszen a házasságtörést aránytalanul enyhébben, a házasságon kívüli nemzést pedig egyáltalában nem bünteti!

Ne legyünk tehát túlon túl az erkölcs világán! Maradjunk következetesek!

6. „Az anyai szeretet parancsával kerülne szembe a bűnös nő?” Ezek az anyai érzések valóban szépek, de a terhesség alatt mégsem olyan elemi erősek, sőt hogy milyen konfliktusokra vezetnek, igazolja a nagy berlini világkongresszuson sok ezer nő leveléből *Margaret Sanger* által kiválasztott legjellemzőbb: „Hét gyermek anyja vagyok, legidősebb tíz éves. Fogalma sincs, hogy mit szenvedek. Amellett, hogy gyermekeimről gondoskodom, fát vágok stb. Soha az adósságokból ki nem jövünk, egyik gyermek jön a másik után! Könyörgöm, segítsen nekem! Boldog volnék, ha legalább addig nem volna gyermekem, amíg kicsinyeim szaladhatnának! Bizonyos, hogy a kisgyermeked édesek, de ha nem ruházhatjuk őket, éhesek és betegek, akkor az rettenetes!”

Az az anya szereti tehát gyermekét igazán, aki a nyomorúságba veii ki — e világra? Vagy az az anya, aki jobban szereti, semhogy megszületni hagyná azt, akinek — valóban jobb meg sem születni! És valóban, a nők csendesen nagy, mérhetetlenül nagy és hatalmas, legyőzhetetlen világforradalma folyik immár évtizedek óta ezen világrend ellen, amely kényszerszületést és szülei kényszert ismer csak, amely minden, csak nem *rend*, s amelylyel immár a grófok sincsenek meg-elégedve!

7. Végsősorban a német elmélet és rendszer legabszurdabbját kell megemlítenem, amely szerint *Janouli* azt mondja, hogy „az aktus által a nő az állammal szerződést köt, amely szerint kötelezi magát, hogy az államnak akár saját életének veszélyeztetésével is egy polgárt liferál”.

Kérdem azonban én, hogy volt valaha még nő e világon, aki olyankor ilyesmire gondolt?

És kérdem az elméletek legvégén, hogy mi legyen ezek után az, amit a törvény véd? Nem elavult már? Nem olyan, mint az a régi-régi törvény, amely még a megkísérelt öngyilkosságot és a tyúklopást is — egyformán halállal, akasztófával büntette valaha?!

Térjünk át a gyakorlati szempontokra. *Magnus Hirschfeld*, a világ legismertebb szexuálpatólóga szerint, 1000 esetből 3 eset kerül legfőljebb a bíróság elé. Mi más jelent ez, mint azt, hogy a törvény egészen egyszerűen végrehajthatatlan! Nem is szólva még hozzá arról, hogy egyenesen osztályjellege van annál a rendkívül közismert ténynél fogva, hogy még az így a bíróság elé került „büntettes nők” — cselédek, munkásnők — nyomorult garasokkal nem is orvosokat, hanem kontár kuruzslókat keresnek föl s a vége — halál vagy életfogytiglani senyvedés...

Gyakorlatilag nem is éri el célját sem ez a törvény, sőt éppen ellenkezően, mert tény, hogy ahol csak egy kicsit enyhítettek az

eddigyi szigorú korlátokon, nemcsak a gyermekhalandóság statisztikája javult, hanem ugyanígy a — törvénytelen gyermekek száma is csökkent.

Ez utóbbi szempont az — különösebben is az —, miért merészeltem vállalni ezt az előadást mint árvaszékileg megbízott ügyvéd, aki napról napra tömegével látom ezeknek a háziasságon kívül született gyermekek tragédiáját. Budapesten ma minden negyedik gyermek törvénytelen! Államérdek ezeknek a csökkentési Nem kerülnek-e több pénzébe az államnak, mint hasznába? Ilyeai értelemben különösebben is államérdek a birth control mielőbbi megvalósítása!

Ma már gyakorlati tapasztalataink vannak arról, hogy a törvény módosításával kedvező eredményeket érhetnénk mi is el!

Nagyon érdekes, hogy a születések szabályozása mellett a legkonzervatívabb jobboldali Anglia és a legszélső baloldali Oroszország foglalt állást. A már ismertetett felsőházi határozat mellett az anglikán püspökök több ízben, az angol bíróságok elvi jelentőségű határozatai nem kevesebbszer kimondták elviként, hogy: „Minden nőnek meg van a joga, hogy maga szajbja meg, akar-e és mennyi gyereket, s ezeket mikor szülje világra.” (Mc Cardie.)

Az orosz statisztikákat hallottuk már. Most csak az orosz Btk. 146. §-át ismertetem: „Teherben lévő nő magzatelhajtásért nem büntethető. A műtétet közkórházban, speciális képzéssel bíró orvosnak kell elvégeznie. Amennyiben más végzi, ez egy évig terjedhető szabadságvesztéssel büntetendő. Ha a cselekményt valaki üzletszerűen üzi, avagy a műtétet a nő beleegyezése nélkül végezte, vagy a páciens halálát okozta, úgy: 5 évig terjedhető szabadságvesztéssel büntetendő.”

Az új csehszlovák *büntetőjavaslat* ismertetése nem mellőzhető. Ez az amúgyis jóval enyhébb büntetési tételek mellett *négy* úgynevezett büntetethetőséget megszüntető okot kívánna. Mind a négy ok különbözik, de abban megegyezik, hogy a nő hozzájárulásával orvosnak kell végeznie a beavatkozást.

A *legelső* büntetethetőséget kizáró ok az volna, hogy ha a beavatkozás a terhes nő életét vagy egészségét komolyan fenyegető veszélyt hárította el. Közel jár a javaslat a magyar Btk. 80. §-ában szabályozott végszükséghez, amely szerint: „Nem büntetetik a cselekményt, ha a tettes hozzátartozói életének véletlenül származott és más módon el nem hárítható, közvetlen veszélyből való megmentése végett végszükségben követtetett el.” Nálunk azonban a bírói gyakorlat közvetlen másképpen el nem hárítható *halálveszedelem* esetét kívánja meg és ezt annyira szigorúan értelmezi, hogy a legfelsőbb magyar büntetőbíróság: a Kúria, elítélte a résztvevőket, holott az anya tudógümőkórja kétségtelenül megállapított.

A napilapok nemrég részletesen ismertették azt az esetet, amelynek kapcsán a nő-orvoson kívül egy belgyógyászt is bíróság elé állítottak. Az anya itt súlyosan vérbajosná lett az apától, gyenge, leromlott szervezete s a vérbajosnak születendő gyermek minden tekintetben indokolta a műtétet. A két ismert törvényszéki orvos azonban szembehelezkedett a megvádolt orvosok védekezésével s megállapították, hogy a vérbaj gyógyítható, s az orvosoknak